

Ajankohtaisia asioita lakiuudistuksesta ja kehitysvammahuollon valvonnasta

Kehitysvammahuollon
yhteistyökokous 8.11.2011

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista

voimaan 1.10.2011

Lain keskeisimmät uudistukset:

- **Palveluntuottajakohdaiset luvat ja valtakunnalliset luvat**
- **Omavaraisuustodistus ja todistus ulosottorekisteristä lupahakemuksen liitteeksi**
- **Ilmoituksenvaraisen palvelun rekisteröinnin täsmentäminen (aluehallintovirasto/kunnat)**
 - ns. kotipalvelun tukipalvelut ja niihin rinnastettavat palvelut jäävät kunnan rekisteriin

Lainsäädäntöä koskevia uudistuksia

- Kunnan ohjaus- ja valvontaroolin selkiyttäminen
- Kunnan tarkastusoikeuden laajentaminen
- Valvontaviranomaisten keskinäinen yhteistyö
- Omavalvontasuunnitelmat yksityisille palveluntuottajille
- Palveluntuottajan vastuu palvelukokonaisuudesta (myös alihankinta)

Omavalvontasuunnitelma

- Omavalvontasuunnitelma yksityisille palveluntuottajille
- Varmistaa palveluntuottajan toiminnan asianmukaisuuden
- Kattaa kaikki palvelun tuottajan sosiaalipalvelut ja laissa tarkoitetut palvelukokonaisuudet
- Omavalvontasuunnitelma pidettävä julkisesti nähtävänä ja seurattava sen toteutumista

Omavalvontasuunnitelma

- Omavalvontasuunnitelma koskee myös ilmoituksenvaraista sosiaalipalvelutuotantoa
- Omavalvonnasta on tulossa määräys Valviralta; tällä hetkellä lausuntokierroksella
- Valviran määräys koskee suunnitelman laaditaan ja suunnitelman sisältöä
- Omavalvontasuunnitelman laatimiseen tulee siirtymäaika, jonka aikana suunnitelma tulee laatia

Omavalvontasuunnitelma

- Opas omavalvonnasta tulossa keväällä 2012
- Opasta on tehty yhteistyössä myös Kuntaliiton kanssa
- Omavalvonta on tulossa myös kuntien palvelutuotantoon, vaikka ei ole tällä hetkellä lakisääteinen asia

Aluehallintoviraston valvonta

- Tarkastus ja valvontatoiminta
- Toimintakertomukset
- Ilmoitukset epäkohdista
- Kantelut
- EHO-valitukset

Valvonnan työvälineitä

- **Vammaisten henkilöiden ympärivuorokautisia asumispalveluja koskeva valtakunnallinen valvontaohjelma** valmistumassa
- Valvontaohjelma on laadittu yhteistyössä Valviran ja kaikkien aluehallintovirastojen kanssa
- Käyttöön otetaan uusi tarkastuslomake, jota myös kunnat voivat käyttää ja toimittaa tiedoksi aluehallintovirastoon
- Myös yksityiset palveluntuottajat voivat käyttää sitä omavalvontansa tukena

Valvonnan työvälineitä

- Valvontaohjelman painopistealueet:
 - Toiminnan organisointi ja asiakasrakenne
 - toiminnan johtaminen, vastuuhenkilö
 - asukkaan sijoitusprosessi, selkeät kriteerit asiakasvalinnoille
 - omavalvonta
 - Henkilöstö
 - henkilöstön osaaminen ja ammattitaito
 - henkilöstön määrä ja rakenne, henkilöstön osaamisen kehittäminen ja työhyvinvointi

Valvonnan työvälineitä

– Toimitilat

- Yhteiset tilat ja tilojen esteettömyys, henkilökohtaiset asunnot,
- Itsemääräämisoikeus, yksityisyys, osallisuus
- turvallisuus ja tapaturmien ehkäisy,
- Kameravalvonta

– Asiakkaiden asema ja oikeudet

- Asiakkaan palvelutarpeen selvittäminen, asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja palvelun järjestäminen
- Asiakasmaksut
- Rajoitteet ja eristäminen

Valvonnan työvälineitä

- Asiakkaille annettava apu, tuki ja huolenpito
 - Omaehtoista elämää tukeva työote, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta
 - Ravinto ja ruokahuolto
 - Henkilökohtainen hygienia
 - Terveysten ja sairaanhoito
 - Lääkehuolto
 - Terveydensuojelu ja elintarvikehygienia
- Asiakirjahallinta ja dokumentointi

Kehitysvammaisten erityishuolto kunnissa

- Tarvittavat palvelut, hoito, huolenpito, apu ja tuki tulee järjestää kunkin asiakkaan henkilökohtaisista tarpeista lähtien
- Tarpeiden arvioinnissa tulee kuulla henkilöä itseään
- Palvelujen antamisesta tulee tehdä hallinnollinen päätös muutoksenhakuohjeineen
- Palveluasuminen voidaan järjestää myös asiakkaan omassa kodissa, palvelukokonaisuus tulee olla kuitenkin riittävän kattava (henkilökohtainen apu, kotipalvelu, kotisairaanhoido, omaishoito)

Kehitysvammaisten erityishuolto kunnissa

- Kunnilla on erityishuolto-ohjelmien laatimisvelvollisuus omien palvelujensa osalta
- Kuntien tulee perustaa erityishuollon johtoryhmä kuntien oman erityishuollon toteuttamiseksi (sosiaalihuollollinen, lääketieteellinen ja kasvatuksellinen asiantuntemus)
- Erityishuolto-ohjelmaan on kirjattava kunnan antama erityishuolto
- Muut asiakkaalle järjestettävät palvelut kirjataan palvelusuunnitelmaan

Kehitysvammaisten erityishuolto kunnissa

14 §

- Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään myös kunta voi järjestää erityishuoltoa. ([17.9.1982/702](#))
- Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa kunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 32, 33, 35, 39 ja 42 §:ssä sekä 4–6 ja 10 luvussa säädetään erityishuoltopiirin kuntainliitosta. ([3.8.1992/739](#))
- Kunnan erityishuoltoviranomaisena toimii sosiaalilautakunta, jonka kanssa erityishuoltopiirin kuntainliiton tulee toimia yhteistyössä silloinkin, kun paikallisen erityishuollon järjestäminen on kuntainliiton tehtävänä. Kunnan järjestämän erityishuollon osalta on sosiaalilautakunnan tehtävistä erityishuoltoa koskevissa asioissa soveltuvin osin voimassa, mitä erityishuollon johtoryhmästä on säädetty. ([13.1.1984/26](#))

Kehitysvammaisten erityishuolto kunnissa

Ongelmakohtia

- Palvelujen tarpeen arviointi ontuu
- Kirjallisten hallintopäätösten antamisessa on puutteita, samalla puuttuu myös muutoksenhakumahdollisuus
- Palvelujen määrää rajataan resurssien puuttumisen vuoksi
- Myönnetään vain minimi ilman henkilökohtaisen tarpeen arviointia

Kehitysvammaisten erityishuolto kunnissa

- Asiakkaan edun ensisijaisuus unohtuu
- Asiakkaan itsemääräämisoikeus ohitetaan
- Lainsäädännön tuntemuksessa on puutteita tai lain kirjain ohitetaan
- Lainsäädäntöä tulkitaan ja sovelletaan väärin; luotetaan siihen että kukaan ei valita
- Asiantuntijalausuntoja ei oteta huomioon esim. asiantuntijalääkäriin suositukset